

Tijdens de Europese Jeugdweek, op woensdag 29 mei '13, nodigden JINT en Vitamine C- in samenwerking met Dēmos, de Afdeling jeugd en de provincie Vlaams-Brabant – heel wat jeugd- en cultuurwerkers uit in Leuven voor de bruisende inspiratie- en ontmoetingsdag 'Vrijhavens. Over ruimte voor jong cultureel verzet'. Hieronder lees je de openingstoespraak van Nozizwe Dube, woordkunstenaar en speaker.

VRIJHAVENS. OVER RUIMTE VOOR JONG CULTUREEL VERZET

Nozizwe Dube

Mijn flashbacks nu bevatten herinneringen die ik al maar te graag niet wil vergeten. Als een woordkunstenaar, doe ik dan ook het nodige om ze te kunnen onthouden: namelijk alles op het dichtstbijzijnde blad schrijven, met alle gevolgen van dien. Mijn bureau ligt vol van papieren met het begin van een verhaal of gedicht. Want ja, het kan ooit het begin van een bestseller verhaal zijn. Maar dat kan mijn moeder soms niet snappen vrees ik. Niet dat ze mij niet steunt met mijn dromen. Integendeel zelfs. Maar rommel en mijn moeder horen niet in hetzelfde zin te staan. Olie en water, zou ik het zomaar zeggen. Het wordt vaak uitvissen in mijn papierenbak bestemming vuilbak om ze

terug te bemachtigen. Het leven van een jonge, studerende woordkunstenaar toch!

Goedemorgen dames en heren. Ik ben Nozizwe Dube, een 17-jarige Zimbabwaans woordkunstenaar. Ik ben drie jaar geleden naar België verhuisd om terug herenigd met mijn alleenstaande moeder te worden. Ik schrijf over mijn verleden in Zimbabwe het savanna, gouden zon en de verse mais in de velden. Ik schrijf over mijn grootouders wie leerkrachten waren en wie ik beschuldig van mijn boekenwurminfectie. Waar ik me ook draaide, ik keek altijd pal naar een boekenkast. En zelfs voor het slapen werd ik er niet van verlost. Ze lazen verhalen voor en verzonnen Afrikaans verhaaltjes om me zacht

te laten slapen. Ik schrijf gedichten en verhalen over hoe mijn vader me verwaarloosde omdat ik een meisje ben, en niet een jongen zoals hij dat wou. Dat laatste is wat minder leuk maar toch maakt het deel uit van mijn verhaal. Dat is de beeld van mijn jeugd en mijn inspiratie.

Maar ik schrijf ook over hoe het hier in België is. Mijn nieuw leventje en toekomst. Maar als ik naar de details van mijn tocht naar het vinden van mijn identiteit in het schrijven graaf, dan heb ik al heel wat te danken aan de kansen ik gekregen heb, zowel in Zimbabwe als in België.

Het begon met schrijfwedstrijden die in Zimbabwe via de scholen gestimuleerd werden. Al vlot hadden de leerkrachten door dat mijn pen zowat vloog door de bladen als wij een creatieve schrijfpoddracht kregen. Mijn gewonnen prijzen stimuleerden mij dan ook, zowel als mijn grootouders en moeder. Met elke komende wedstrijd bloeide ik weer en leerde ik steeds bij.

En toen kwam de verandering: verhuizen naar België. Dit is ongetwijfeld een van de meest grote aanpassingen ik heb moeten maken in mijn leven. Nu kom ik aan het deel over het belang van degenen wie mijn pad gekruist hebben, zij het mensen van de cultuursector of zij die met jongeren werken. Zonder hen zou ik hier vandaag zeker niet staan. Mijn vroege herinnering is eentje van toen ik twee maand in België was. Ik leefde in een luchtbel. Ik was juist de taal aan het grijpen, maar het smaakte zo zoet dat ik naar meer hapte. Wat ik op school leerde was niet genoeg voor mij. Ik wou Nederlands kunnen spreken, maar bovendien wou ik ook kunnen schrijven in het nieuwe taal. Meteen. Toen ging ik naar de bibliotheek en nam het eerste boek die mij aanspraak bij de tienerafdeling. Het advies van mijn moeder om met kinderboeken te beginnen al snel vergeten. Ik wou romans lezen. Meteen. Twee dagen later heb ik het boek teruggebracht, en ben ik snel naar de kinderafdeling gerend.

Na een paar maand begon ik mee te doen aan activiteiten voor jongeren: sportkampen,

journalistieke kampen en de Chiro. Ik moet er zelfs niet aan twijfelen: die activiteiten hebben mij het meest geholpen in het ontwikkelen van mijn talenten en mezelf.

Toen ik andere jongeren hun eigen ding zag doen, zag ik in dat ik dat ook kon zijn.

Om eerlijk te zijn, ik was helemaal niet van plan om toespraken en gedichten voor te dragen toen ik het wereld van een woordkunstenaar binnenstapte. Mijn plan was om hoogstwaarschijnlijk een boek te schrijven en... dat was het zo een beetje. Maar toen ik andere jongeren hun eigen ding zag doen op de podia van diverse verenigingen of organisaties, zoals Urban W(o)orden, zag ik in dat ik dat ook kon zijn. De DJ's met hun muziek die dwingt om te bewegen, slam poets waarvan elk gesproken woord mij verraste, hip hop zangeressen met hun nonchalante stijl en teksten barstend van wijze raad om levenservaringen. Ik snoof de sfeer in van de wereld van een woordkunstenaar die zich ver weg van mijn Microsoft Word documenten bevond en werd op slag eraan verslaafd. Andere jongeren gaven mij de nodige kracht en zelfzekerheid om naar buiten te komen met wat ik had. Interactie, dat is het woord. Door de interactie kwam ik terug thuis met een hoofd barstend van ideeën, door interactie had ik nog meer zin om de volgende activiteit bij te wonen, om buiten mijn grenzen te durven komen. Want soms is het daar ook het leukst en meest verrassend.

Ruimte en diversiteit zijn even belangrijke aspecten in cultuur.

Ruimte en diversiteit zijn even belangrijke aspecten in cultuur. Ruimte om jezelf te bewegen, ruimte om nieuwe dingen en mensen te ontdekken, ruimte om inspiratie op te doen. En de diversiteit die je overal tegenkomt. Diversiteit van mensen, kansen, dromen. Zo een sfeer heb ik ervaren in België, en het heeft mij enorm geholpen. En zelfs als nieuwkomer kan ik ook mijn eigen ding doen.

Een ander rode draad in de wereld van cultuur van jongeren is de ouders uiteraard. Zonder dat zou er een kink in de kabel zijn. Mijn moeder is degene die vaak op de eerste rij zit bij mijn optredens, mijn werken als 'prachtig' verklaart als ik opgescheept met de writers block zit. Talrijke kansen voor ons kunnen gecreëerd worden door jullie, maar zonder de steun van de ouders kan de weg wat eenzaam en moeilijk zijn.

We willen even weg van onze dagelijkse verplichtingen, even alle gekke ideeën uittesten.

Cultuur betekent het uitschreeuwen van mijn opgekropte gevoelens over mijn verleden in mijn geval. Dan kan ik mijn abstracte herinneringen van mijn grootouders wie ik inmiddels al drie jaar niet gezien heb weer voor de geest halen. Hoewel het op papier is, dat

is al meer dan genoeg. Voor een andere jong meisje betekent het dan ook weer iets helemaal anders. Cultuur betekent voor iedereen iets anders, maar uiteindelijk willen we allemaal hetzelfde bereiken. We willen even weg van onze dagelijkse verplichtingen, even alle gekke ideeën uittesten die wij al zo lang hebben uitgesteld, even de Wiskunde toets van morgen vergeten in mijn geval. En dan komen de vrijhavens tot onze redding. De vrijhavens waar we vrij zijn om onze vrije geest zijn zin te laten doen.

Aan de beleidsmakers, mensen in de praktijk (die met jongeren of binnen de cultuursector werken) heb ik hoogstwaarschijnlijk versleten advies voor jullie

meegebracht. Maar toch herhaal ik het maar al te graag. Jullie werk en moeite oogst veel meer dan wat

Stoppen wij ook ooit om het mooie en adembenemende die wij wél hebben bereikt te bewonderen?

er werkelijk te zien is. Als ik de filosoof in mij moet uithangen, dan heb ik opgemerkt dat het gemakkelijker is om ons te focussen op de negatieve die rondom ons gebeurt. Stoppen wij ook ooit om het mooie en adembenemende die wij wél hebben bereikt te

bewonderen? Er bestaan veel goede verhalen daarbuiten. Jongeren die dankzij jullie open gebloeid zijn, jongeren die hun talenten ontwikkeld hebben, of beter nog: ontdekt hebben. Natuurlijk moet er ook op de min kanten gefocust worden, er is altijd plaats vrij om te verbeteren. Maar er mag ook gesnoept worden. Zoals in het Engels gezegd wordt: *All work and no play makes Jack a dull boy. All play and no work makes Jack a mere toy.*

Mijn flashbacks nu bevatten herinneringen die ik maar al te graag niet wil vergeten. Als een woordkunstenaar, doe ik dan ook het nodige om ze te kunnen onthouden: namelijk alles op het dichtstbijzijnde blad schrijven, met alle gevolgen van dien. Mijn bureau ligt vol van papieren met het begin van een verhaal of gedicht. Want ja, het kan ooit het begin van een bestseller verhaal zijn. Mijn flashbacks binnen twintig jaar zullen rijkelijk versierd zijn met mijn cultuurrijke jeugd. Een jeugd vol van kansen gecreëerd in de vrijhavens van cultuur. En dat zal ik aan jullie te danken hebben.

Check ook

Nozizwe's blog: <http://suitcasefullypacked.blogspot.com/>

Over Urban W(o)orden: <http://urbanwoorden.be/>

Over Vrijhavens: <http://www.jint.be/Kalender/290513Vrijhavens.aspx>

